

2013-2017 m. NEIGIAMAI ĮVERTINTŲ STUDIJŲ PROGRAMŲ ANALIZĖ

www.skvc.lt

Analizės tikslas – išskirti dažniausiai pasitaikančias problemas, kurios lemia neigiamą studijų programų įvertinimą.

TURINYS

Metodologija.....	1
Statistika.....	2
Analizė.....	4
Programos tikslai ir studijų rezultatai	4
Programos sandara	5
Programos personalas.....	6
Programos materialieji ištekliai	7
Studijų eiga ir jos vertinimas.....	7
Programos vadyba.....	8

Metodologija

Studijų kokybės vertinimo centras (toliau – Centras) išanalizavo 2013-2017 metais neigiamai įvertintų vykdomų studijų programų vertinimo išvadas. Analizės tikslas – išskirti dažniausiai pasitaikančias problemas, kurios lemia neigiamą studijų programų įvertinimą. Analizės pagrindas – 33 neigiamai įvertintos studijų programos. Analizė apibendrina dažniausiai ekspertų išreikštas pastabas, kurios lemia neigiamą programos įvertinimą. Atliekant analizę pagrindinis dėmesys buvo skiriamas toms ekspertų išvadų vertinamosioms sritims, kurios buvo įvertintos žemiausiu balu – 1.

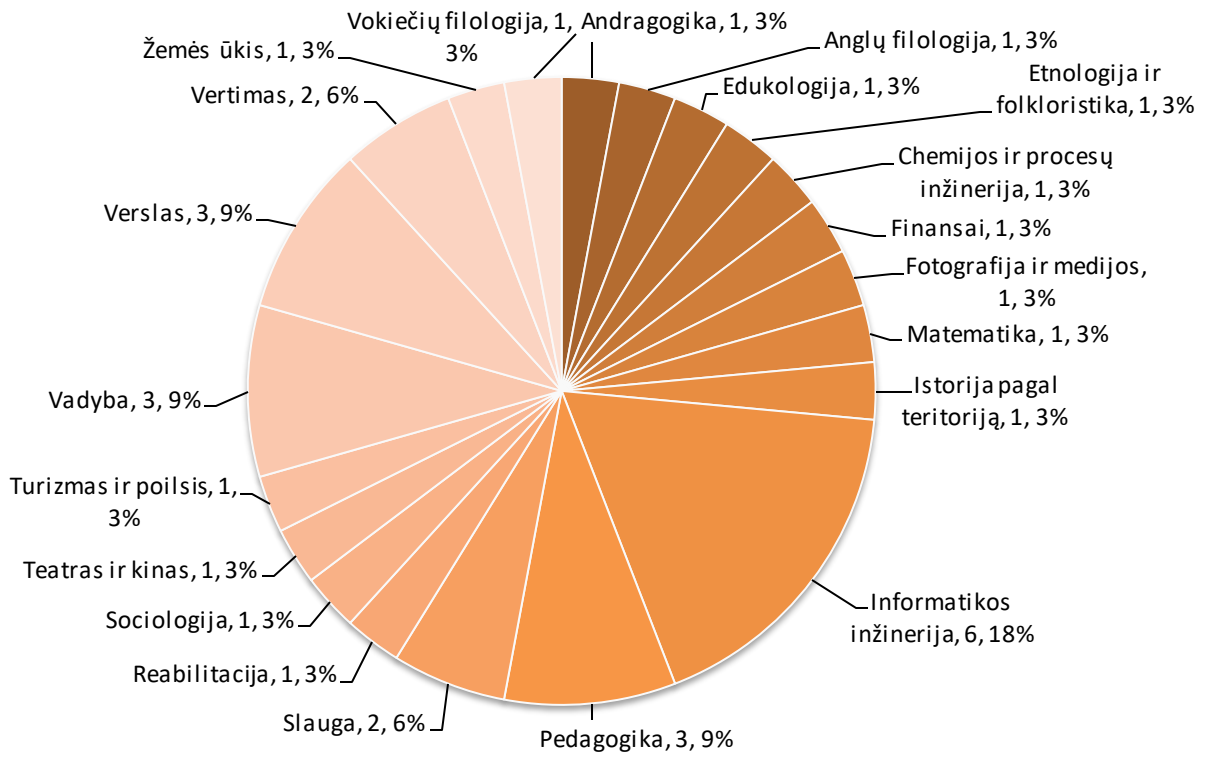
Visų analizuotų programų neigiamo įvertinimo priežastys aprašytos atsižvelgiant į Vykdomų studijų programų vertinimo metodikoje išskirtas 6 vertinimo sritis:

- programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai,
- programos sandara,
- personalas,
- materialieji ištekliai,
- studijų eiga ir jos vertinimas,
- programos vadyba.

Į šią analizę neįeina 2017 m. rudenį vertintų programų statistika, kadangi šių studijų programų galutinių vertinimo rezultatų 2017 m. pabaigoje dar nebuvo. Analizėje pateikiami svarbiausi ir dažniausiai ekspertų išsakyti argumentai dėl neigiamo srities įvertinimo.

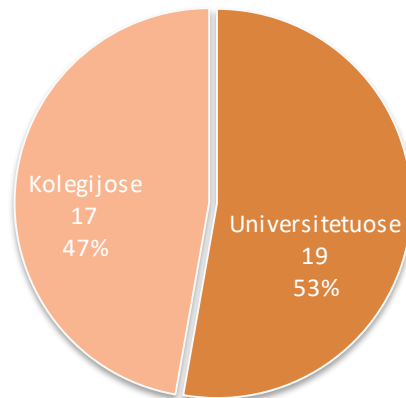
Statistika

2013-2017 m. neigiamai įvertintų studijų programų analizė atlikta remiantis 33 neigiamai įvertintų studijų programų ekspertinėmis išvadomis. Per laikotarpį daugiausiai neigiamai akredituotų programų buvo informatikos inžinerijos kryptyje (18% visų neigiamai įvertintų programų).

1. pav. 2013-2017 metais neakredituotos studijų programos (pagal studijų kryptį, vnt.)

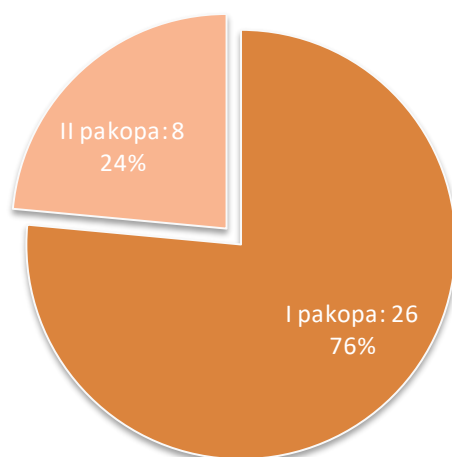
Neakredituotų programų skaičius universitetuose ir kolegijose yra panašus, atitinkamai 53% ir 47% neakredituotų studijų programų.

2.

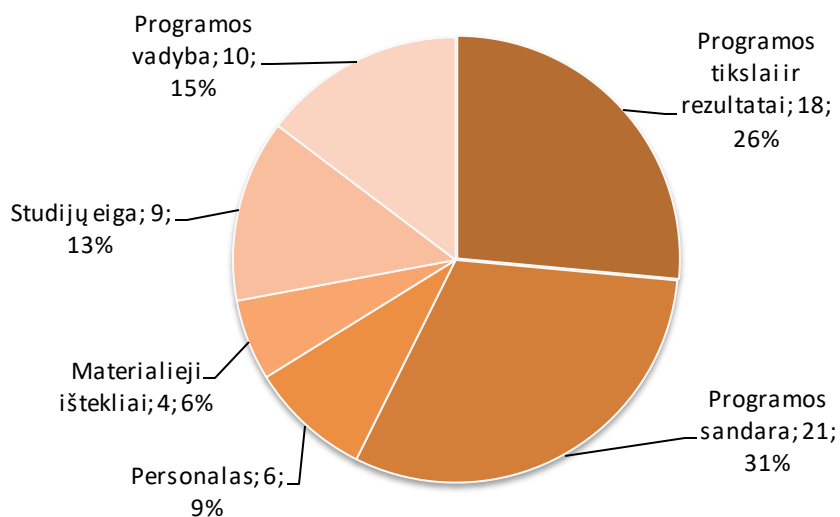
pav. 2013-2017 metais neakredituotos studijų programos (universitetuose ir kolegijose, vnt.)

Neakredituotos studijų programos pagal pakopą pasiskirstė netolygiai. Net 76% visų neakredituotų programų yra pirmos pakopos (universitetų ir kolegijų studijų programos) ir tik 24% neakredituotų programų buvo antros pakopos.

3. pav. 2013-2017 metais neakredituotos studijų programos (pagal pakopas, vnt.)

Dažniausiai studijų programų neakreditavimo atvejus lėmė neigiamas studijų programos sandaros srities įvertinimas. Ši sritis gavo neigiamą įvertinimą net 31% visų neigiamai įvertintų programų atveju. Programos tikslų ir studijų rezultatų sritis taip pat dažnai vertinama neigiamai (26% atvejų).

4. pav. 2013-2017 metais neakredituotos studijų programos (pagal vertinamąsias sritis, vnt.)

Analizė

Programos tikslai ir studijų rezultatai

„Numatoma per daug studijų rezultatų, kuriuos būtų galima pasiekti, skiriasi jų konkretumas. Ekspertų grupei jie atrodo painūs. Neaiškūs ir su programos tikslais nederantys studijų rezultatai. Programos tikslai yra nepakankamai konkretūs, todėl programa siekiama apimti viską.“

Vienas dažniausių ekspertų pastebėjimų susijęs su netinkamai suformuluotais studijų rezultatais. Ekspertai dažnai pasigenda studijų rezultatų matricos, kurioje aiškiai matytųsi kaip programos tikslas ir rezultatai siejasi su studijų dalykais.

„Ekspertų grupei kilo didelių abejonių ar dėl vietos rinkos pobūdžio iš tiesų kyla pakankamas, realus tokio tipo programos, kurią mokykla vykdo, poreikis. Programa ir numatomi studijų rezultatai neatitinka darbo rinkos reikalavimų.“

Ekspertai vertindami programą atsižvelgia kaip absolventai įsilieja į darbo rinką, ar egzistuoja realus tokių specialistų poreikis. Viena iš neigiamo šios srities įvertinimo priežasčių yra neatitikimas tarp deklaruojamų gebėjimų ir svarbos darbo rinkai ir realaus darbo rinkos poreikio. Tai ypatingai pabrėžiama koleginių studijų programų vertinime.

„Ekspertų grupė negavo įrodymų, kad studijų rezultatai buvo naudojami formuojant studijų turinį.“

Dažnai ekspertai pastebi, kad programa sukurta nesiremiant programos tikslu ir rezultatais, bet veikiau tuo metu turimu personalu. Teisinga taikytina praktika yra kurti programos turinį pradėdant nuo programos tikslo ir studijų rezultatų. Tokiu atveju galima užtikrinti programos tikslo ir programos sandaros dermę.

„Programos pavadinimas realiai nesusijęs su studijų rezultatais, turiniu ir suteikiama kvalifikacija. Dauguma studijų rezultatų jokiais būdais neatitinka programos pavadinimo ir tai turėtų būti nedelsiant peržiūrėta. Programos pavadinimas neatspindi suteikiamos kvalifikacijos.“

Ekspertai programos vertinimo metu analizuoja ar programos pavadinimas nėra klaidinantis. Aukštosios mokyklos turėtų siekti, kad tiek programos pavadinimas, tiek studijų rezultatai ir suteikiama kvalifikacija kiek galima labiau derėtų tarpusavyje.

„Programa neturi aiškios koncepcijos.“

Šis ekspertų pastebėjimas dažnai susijęs su programos studijų rezultatais, kuomet jie yra itin platūs ir apima daug studijų krypčių. Rekomenduojama programų vykdytojams turėti aiškų ir konkretų programos tikslą, kuris sietųsi su numatomais studijų rezultatais. Rekomenduojama vadovautis SMART (Specific (Konkretus), Measurable (Pamatuojamas), Attainable (Pasiekiamas), Relevant (Aktualus) , and has a Timeline (Apibrėžtas laike) principu kuriant ar atnaujinant studijų rezultatus.

„Apjungiami studijų dalykai, kurie turi skirtingus, nederančius studijų rezultatus“

Ekspertų nuomone nedera apjungti studijų dalykų, kurių tikslai ir numatomi rezultatai yra skirtingi. Taip nėra aišku, kaip ketinama pasiekti dalyko tikslus ar kokių tikslų ketinama siekti. Taip pat tokių dalykų apjungimas sukelia problemų vertinant studijų rezultatų pasiekimą.

„Nors programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai yra viešai skelbiami ir grindžiami akademiniais ir, tikėtina, profesiniais reikalavimais, esama programos sandara, turimi akademiniai išteklių nesukuria prielaidų juos tinkamai realizuoti.“

Programos tikslų ir studijų rezultatų sritis analizuojama ir per visas kitas vertinamąsias sritis. Ekspertai siekia atsakyti ar įmanoma pasiekti konkrečios programos tikslus ir rezultatus su tokiu personalu, koks dirba programos vykdyme. Keliamas klausimas ar galima pasiekti tikslus su konkrečiais materialiais išteklių, programos sandara, programos vadyba ir pan.

„VII kvalifikaciniam lygiui reikalingo kritiškumo ir refleksiškumo įrodymų dokumentuose trūksta, o kai kurių dalykų studijų rezultatai nusakomi dar žemesniu lygiu.“

Ši pastaba taikytina vertinant magistrantūros lygio programas. Ekspertai tikisi rasti aukštesnio lygio studijų organizavimą, turinį bei dėstytojų kompetencijas. Dėl šios priežasties dažnai magistrantūros programos gauna žemesnius balus programos sandaros, materialių išteklių ar studijų eigos srityse lyginant su tos pačios krypties programomis bakalauro lygmenyje.

Programos sandara

„Ekspertai daro išvadą, kad studijų planas ir studijų programos struktūra neatitinka teisės aktų reikalavimų.“

Dažniausia neigiamo studijų programos sandaros srities įvertinimo priežastis yra būtent teisės aktų nesilaikymas. Ši sritis yra reglamentuojama bendraisiais studijų reikalavimais bei konkrečių studijų kryptių aprašuose nustatytais reikalavimais. Todėl neatitikimas šiems teisės aktams yra pagrindas neigiamam programos vertinimui. Nepakankamas kreditų skaičius krypties dalykams ar privalomosios praktikos neįtraukimas programoje yra viena dažnesnių neigiamo įvertinimo priežasčių.

„Neišvengta pasikartojančių skirtingų dalykų temų. Dalykų išdėstymui trūksta nuoseklumo. Nėra sisteminio mokymosi progreso pradedant nuo paprastesnių užduočių ir pereinant prie sudėtingų specializuotų užduočių.“

Programos sandaros nuoseklumas ir logiškumas yra vienas esminių ekspertų vertinimo kriterijų. Ekspertai tikisi programos sandaroje rasti nuoseklų studijų perėjimą nuo bazinių kompetencijų prie labiau specializuotų, specifinių ir aukštesnės kompetencijos reikalaujančių studijų dalykų.

„Nėra pateikiamas dabartinės programos struktūros ir ypač ryšio tarp pagrindinių privalomųjų modulių ir pasirenkamųjų dalykų loginis pagrindimas.“

Ekspertai analizuodami programą siekia rasti programos eigos loginę seką, kaip pagrindiniai programos dalykai yra papildomi pasirenkamaisiais dalykais, ar programa dėstoma nuosekliai ir logiškai, kaip pasirenkamieji dalykai padeda siekiant programos tikslų ir studijų rezultatų.

„Temoms skirtų valandų paskirstymas – netinkamas ir neįgyvendinamas. Studijų rezultatų, kuriuos turi pasiekti studentai, skaičius nesisieja su dalyko apimtimi.“

Programų rengėjai turėtų apsvarstyti, kiek studijų rezultatų studentas gali pasiekti studijuodamas konkretų studijų dalyką/modulį. Studijų rezultatų kiekis ir kokybė turėtų būti proporcingi studijų dalykui skirtų kreditų (valandų) skaičiui.

„Ekspertams sunku sutikti, kad dalykų/modulių turinys ir metodai yra tinkami numatomiems studijų rezultatams pasiekti. Programos sandara menkai siejama su numatoma studijų rezultatais.“

Programos sandara turėtų būti orientuota į programos tikslų ir numatomų studijų rezultatų pasiekimą. Šios dvi vertinamosios sritys yra itin susijusios.

„Kai kurių dalykų temos ir rekomenduojama literatūra nėra kokybiškai aukštesnio probleminio ar inovacinio mokslinio lygmens, nei šį kursą grindžiantys atitinkamo pažinimo lauko pirmosios studijų pakopos dalykai.“

Vertinant ir analizuojant magistrantūros studijas ekspertai tikisi rasti aukštesnio lygio kompetencijas tiek programos tiksluose tiek ir programos sandaroje. Aukštosios mokyklos turėtų stengtis kritiškai vertinti bakalauro ir magistrantūros programų turinį, bei siekti aukštesnio kokybinio skirtumo magistrantūros studijose.

„Ekspertų grupė turi rimtų abejonių, kad programos apimtis yra pakankama užtikrinti, jog studijų rezultatai būtų pasiekti VII-u lygiu.“

Nepaisant to, kad programos dalykai gali būti aukštesnio lygmens, programos apimtis gali būti per maža siekiant itin ambicingų programos tikslų ir rezultatų. Tai dažnai pasitaiko, kuomet programos tikslai ir rezultatai suformuluoti abstrakčiai, orientuoti į labai plačios kompetencijos specialistus.

„Dalykų studijų rezultatai neatspindi pasaulinių aktualijų. Kai kurių studijų dalykų turinys yra pasenęs. Nėra akivaizdžių įrodymų, kad buvo atsižvelgiama į tarptautinę patirtį: akreditavimo bei tarptautines programų sandaros gaires, taip pat nebuvo atlikta tarptautinė lyginamoji analizė.“

Programos sandaros aktualumas ir naujumas yra itin svarbus tokiose studijų kryptyse kaip informatika ar biomedicinos moksluose. Programų vykdytojai turėtų siekti, kad programos sandara būtų nuolat atnaujinama reaguojant į naujausias mokslo tendencijas.

Programos personalas

„Iš gyvenimo aprašymų matyti, kad dėstytojų rašomi moksliniai darbai, publikacijos ir dalyvavimas užsienio konferencijose išimtinai susiję su kita sritimi ir studijų kryptimi. Aktyviausių mokslininkų ir ekspertų, dėstančių programoje, veikla nėra tiesiogiai susijusi su programos profiliu.“

Ekspertai analizuodami programos personalo sritį atkreipia dėmesį į personalo kvalifikaciją konkrečiai studijų programai. Studijų programoje turi dėstyti tinkamas personalas, turintis tinkamas kompetencijas ir kvalifikaciją, kas savo ruožtu leidžia pasiekti numatytus studijų rezultatus.

„Formaliai dėstytojų darbo krūvis labai didelis – iki 900 kontaktinių valandų. Šis skaičius apima ne tik dėstymą, bet ir kitokio pobūdžio veiklą.“

Daugumoje vertintų studijų programų ekspertai akcentuoja pernelyg didelį darbo krūvį tenkanti dėstytojams. Nors tai nėra pagrindinis kriterijus, dėl kurio personalo sritis galėtų būti vertinama neigiamai, tačiau tai, anot ekspertų, yra didelis trūkumas. Didelis kontaktinių darbo valandų krūvis daro neigiamą įtaką dėstytojų kvalifikacijos kėlimui, kokybiškų mokslinių darbų rengimui.

„Universitetas menkai finansiškai remia dalyvavimą konferencijose, todėl daugeliu atveju dėstytojai už tai susimoka patys.“

Nors ši pastaba galėtų būti priskirta ir programos vadybos srities vertinimui, tačiau dažnai tai minima prie personalo, kadangi ribotos galimybės dalyvauti konferencijose užkerta kelią dėstytojų kompetencijų ir kvalifikacijos kėlimui. Tai taip pat daro įtaką menkam studijų programų tarptautiškumui.

„Dėstytojų skaičius yra nepakankamas visiškam numatomų studijų rezultatų pasiekimui, ypač, kai studijų programa siekiama atskleisti plačią studijų krypties perspektyvą.“

Dėstytojų skaičius yra svarbus rodiklis vertinant per studijų programos tikslų ir rezultatų prizmę. Ekspertų nuomone netaikytina praktika, kuomet vienas dėstytojas atsakingas už kelis studijų dalykus, kurie iš esmės skiriasi ne tik savo turiniu, bet ir yra kitos studijų krypties.

„Personalas amžius – itin rimta problema: jauniausiam profesoriui (dirbančiam ne visu etatu) 58 metai. Jauniausiam visu etatu dirbančiam profesoriui – 67 metai.“

Personalas amžius yra itin svarbus rodiklis analizuojant programos tęstinumo ilgalaikėje perspektyvoje galimybes. Rekomenduojama rengti personalo kaitos planą, kuriame matytųsi kokių veiksmų ketinama imtis siekiant atnaujinti personalą, arba pritraukti tinkamą personalą siekiant aprėpti visus programos studijų rezultatus.

Programos materialieji ištekliai

„Katedroje, bibliotekoje ir skaitykloje nėra studijų kryptiškai skirtų metodinių išteklių ir literatūros.“	<i>Materialiosios bazės vertinimo metu siekiama išsiaiškinti ar aukštojoje mokykloje yra visi studijų rezultatams pasiekti reikalingi ištekliai. Ekspertai analizuoja konkrečiai vertinamai programai skirtus išteklius, o ne bendruosius aukštosios mokyklos išteklius.</i>
„Nėra prieigos prie pilnateksčių duomenų bazių, kurios galėtų kompensuoti esamą akademinės literatūros nepriteklių aukštojoje mokykloje.“	<i>Duomenų bazės ekspertų traktuojamas kaip viena iš alternatyvų bibliotekos turimiems ištekliams ir knygoms. Tačiau vertinimo metu siekiama išsiaiškinti ne tik ar šie ištekliai egzistuoja, bet ir kaip jais naudojamas. Ekspertai pateikia pastabų vertinimo išvadose, kuomet nepaisant to, jog aukštoji mokykla propaguoja duomenų bazių plėtrą, studentai akivaizdžiai jomis nesinaudoja, o bibliotekos ištekliai, dėl tokios aukštosios mokyklos strategijos, yra nepakankami.</i>
„Nepakankama bazė praktikoms. Aukštoji mokykla neturi jokios sistemos, ko reikalauti iš studentų ir (arba) kaip padėti tiems studentams, jei jiems suteikiama galimybė keisti praktikos aplinką, kad jie įgytų platesnę patirtį.“	<i>Ši pastaba itin svarbi koleginių studijų programų vertinime. Ekspertai teigiamai vertina bendradarbiavimą tarp aukštosios mokyklos ir kitų institucijų, kurių praktikos baze naudojasi programos studentai. Nepaisant to aukštoji mokykla privalo turėti bent minimalią praktiniams užsiėmimams skirtą įrangą, kadangi sutartys su kitomis institucijomis neužtikrina programos tęstinumo ir tvarumo (sustainability).</i>
„Patalpos nėra pritaikytos esamam studentų skaičiui.“	<i>Ekspertai vertindami programai skirtus materialiuosius išteklius atsižvelgia į studentų skaičių programoje. Esant itin mažoms laboratorijoms studentai susiduria su sunkumais siekdami programos studijų rezultatų. Aukštosioms mokykloms rekomenduojama kritiškai įvertinti ar esamos patalpos (ypatingai laboratorijos) yra pakankamos esančiam studentų skaičiui.</i>

Studijų eiga ir jos vertinimas

„Savianalizėje aprašyta vertinimo sistema skiriasi nuo tikrosios. Ekspertų grupė yra labai susirūpinusi, kaip ir kokių būdu universitetas vertina studentų darbą. Ekspertai nustatė, jog studentų veiklos vertinimo, sistema yra labai ydinga pagal jos struktūrą, jai trūksta taikymo skaidrumo ir nuoseklumo. Vertinimas grindžiamas turiniu, o ne orientuotas į studijų rezultatus.“	<i>Vienas iš esminių studijų eigos ir vertinimo srities kriterijų yra studijų rezultatų vertinimo sistema, jos tinkamumas, aiškumas ir skaidrumas. Ekspertai atsižvelgia ar kiekvieno dalyko apraše nurodyta vertinimo sistema, ar studentai žino jų darbų vertinimo kriterijus, ar egzistuoja apeliacijos procedūra. Neatitikimas bendriesiems vertinimo sistemos principams gali būti priežastis studijų eigos sritį vertinti neigiamai.</i>
„Nepakankamas baigiamųjų darbų lygis. Turėdama omenyje baigiamųjų darbų temas ir lygį, Ekspertų grupė rimtai abejoja, ar tokie darbai leidžia susiformuoti VII lygio vertam moksliniam požiūriui.“	<i>Ekspertai vizito metu susipažįsta su baigiamaisiais darbais, bei egzaminų medžiaga. Baigiamieji darbai parodo ar studentai pasiekia programos studijų tikslus ir numatomus rezultatus. Ekspertų išvada, kad baigiamieji darbai neatitinka studijų lygio, kuriam ruošiami studentai, gali lemti neigiamą programos įvertinimą.</i>

„Ekspertai nustatė, kad daugumos absolventų profesinė veikla šiuo metu neatitinka programos vykdytojų lūkesčių ar deklaruojamų tikslų.“

Ekspertai atsižvelgia į programos deklaruojamus tikslus ir studijų rezultatus ir kaip jie dera su absolventų profesine veikla. Ekspertai vizito metu siekia išsiaiškinti, ar programos rengėjų ir vykdytojų lūkesčiai sutampa su socialinių partnerių lūkesčiais. Dažnai pasitaiko, kad aukštajai mokyklai glaudžiai nebendradarbiaujant su socialiniais partneriais šie lūkesčiai išsiskiria.

„Programos studijų procesas realiai nekoordinuojamas. Dabartinis studijų proceso organizavimas atrodo nepakankamas magistro laipsniui įgyti. Nekoordinuojama akademinė pagalba.“

Studijų eigos srities vertinimas siejasi su studijų proceso skaidrumu, nuoseklumu bei pagalba studentams. Ekspertai analizuoja ar studentams sukuriama palankios sąlygos studijuoti.

„Studentams, rengiantiems baigiamuosius darbus, parama teikiama tik iš dalies ir absolventai pareiškė, kad jie jautėsi silpnai pasirengę rašyti baigiamąjį darbą.“

Studentų baigiamieji darbai yra vienas esminių rezultatų, parodančių studijų programos tikslų ir rezultatų pasiekimą. Studijų eigoje aukštosios mokyklos turėtų siekti padėti studentams sėkmingai pasiekti baigiamojo darbo tikslus. Ekspertai atidžiai analizuoja baigiamųjų darbų kuratorių roles, jų prieinamumą, užimtumą bei kompetenciją.

„Absolventai negalėjo rekomenduoti šios programos kitiems, o socialiniai dalininkai negalėjo nurodyti, kuo skiriasi bakalauro studijų programos ir magistrantūros studijų programos absolventai.“

Ši pastaba susijusi su programos rengėjų ir vykdytojų lūkesčių nesutapimu su socialinių partnerių lūkesčiais. Ekspertai vertindami programas, ypač kolegines studijų programas, aiškina kokie yra aukštosios mokyklos lūkesčiai ir kaip jie realiai siejasi su darbo rinka ir socialinių partnerių poreikiais.

„Studentų skaičius yra labai mažas. Tai kelia esminių abejonių dėl šios programos gyvybingumo ir tvarumo.“

Tai gana dažnas ekspertų komentaras. Vien dėl mažo studentų skaičiaus studijų programa nebūna vertinama neigiamai, tačiau mažas studentų skaičius dažnai itin neigiamai atsiliepia studijų procesui ir eigai. Ekspertams kyla klausimas kaip galima pasiekti tam tikrus su grupiniu darbu susijusius studijų rezultatus, kuomet dirbama su 3-5 studentais.

Programos vadyba

„Kokybės užtikrinimo sistema neveikia visa apimtimi, apsiriboja dėstytojų pranešimais ir studentų apklausomis. Ekspertai nustatė didelių vidinės kokybės užtikrinimo sistemos, kuri menkina bendrą programos valdymo kokybę, trūkumų.“

Kokybės vadybos sistemos funkcionalumas yra vienas esminių programos vadybos srities vertinimo kriterijų. Tai, jog aukštojoje mokykloje veikia kokybės vadybos sistema su nustatytomis procedūromis ir atsakomybėmis, turėtų būti norma. Ekspertai vertina ar ši sistema yra efektyvi.

„Darbuotojai nežino, kas ir ką atlieka kokybės užtikrinimo sistemoje. Ekspertų grupė sutaria, kad atsakomybė už programos įgyvendinimą ir priežiūrą, sprendimų priėmimą nėra aiškiai paskirstyta.“

Tam, kad kokybės vadybos sistema veiktų efektyviai visi jos dalyviai turi žinoti savo funkcijas bei atsakomybę. Tai, jog nėra aiškiai paskirstytos atsakomybės ekspertams parodo, kad kokybės vadybos sistema turi esminių trūkumų, nėra veiksminga ir abejotina, ar tokia sistema gali skatinti studijų kokybę.

„Socialinių partnerių dalyvavimas studijų programos eigoje gana ribotas ir neformalus. Su socialiniais partneriais nesidalijama vidinių vertinimų išvadomis. Socialiniai partneriai nieko nežino apie kokybės užtikrinimo priemones.“

Tam, kad studijų programa rengtų aukštos klasės specialistus, nuolatos prisitaikytų prie rinkos poreikių, naudotų naujausias žinias, technologijas ir išradimus, būtinas glaudus programos santykis su išore. Socialiniai partneriai studijų programų vertinime suprantami plačiausia prasme, tai nėra vien verslo atstovai. Socialiniai partneriai yra visos institucijos ir asmenys, veikiantys už aukštosios mokyklos ribų, kurie gali turėti interesą dėl rengiamų specialistų kokybės ir įtakoti studijų programos tobulinimą.

„Aukštoji mokykla neatpažįsta pačių aktualiausių problemų (nubyrėjimai, sumažėjęs stojančiųjų skaičius, nuolatinių dėstytojų nebuvimas) ir nesiima jų spręsti.“

Vienas iš ekspertų vertinimo kriterijų yra analizuoti kaip aukštoji mokykla ar jos padalinys geba identifikuoti savo silpnąsias vietas ir kaip su šiomis silpnybėmis tvarkosi. Tai, jog savianalizės suvestinėje ekspertai gali rasti realias silpnąsias programos vietas parodo, kad programos vykdytojai geba naudotis informacija susijusia su studijų programa. Dar geresnio ekspertų įvertinimo susilaukia tos studijų programos, kurių vykdytojai pademonstruoja realius, savalaikius ir pamatuotus identifikuotų silpnųjų sprendimo būdus. Tai, jog programos vykdytojai negali įvardinti nei vienos programos silpnybės ekspertams signalizuoja apie silpną programos vadybą. Taip pat silpnųjų įvardijimas, bet neturėjimas aiškaus sprendimų plano ekspertų vertinamas kaip trūkumas.

„Programos vadovai akivaizdžiai neturi aiškios vizijos dėl krypties, kuria ši studijų programa turėtų būti plėtojama, siekiant užtikrinti kokybišką mokymą ir mokymąsi.“

Siekiant užtikrinti studijų programos tęstinumą programos vykdytojai turėtų vystyti tam tikrą veiklos/plėtos planą. Ekspertai analizuodami programos vadybą siekia ne tik atrasti kokybės vadybos sistemos elementus, bet ir įsitikinti, kad programos vykdytojai yra užtikrinti dėl studijų programos ateities, bei imasi proaktyvių veiksmų studijų programos vykdyme ir tobulinime.

„Programos sandaros neatitikimas teisiniam reglamentavimui rodo, kad vidinės kokybės užtikrinimo priemonės yra netinkamos ir nepakankamai veiksmingos.“

Viena iš ekspertinio vertinimo nuostatų yra ta, kad dažnu atveju problemos įvardintos kitose vertinimo srityse yra priskirtinos ir programos vadybai. Šis ekspertų komentaras tiesiogiai į tai apeliuoja. Programos vadybos vienas iš tikslų yra užtikrinti tinkamą programos vykdymą. Teisinio reglamentavimo atitikimo užtikrinimas (turinyje ar personalo dalyje) yra viena iš programos vadybos funkcijų.

„Kokybės kontrolė yra katedros vidaus reikalas ir universitetas neturi nuoseklios ar visapusiškos duomenų rinkimo apie programas, įskaitant ir šią, sistemos. Vertinimo grupė negali patvirtinti, kad duomenys bei kita informacija apie programos įgyvendinimą būtų periodiškai renkama ir analizuojama, ar kad būtų kaip nors parodoma, jog tai bus daroma ateityje.“

Viena svarbiausių kokybės vadybos sistemos efektyvumo detalių yra informacija. Nesant visapusiškos aktualios ir sistemiškai renkamos informacijos neįmanoma atlikti pamatuoto programos kokybės vertinimo. Tai neleidžia programos vykdytojams nustatyti silpnųjų pusių, atitinkamai programa neturi kokybės plano, kuriuo būtų galima remtis užtikrinant kokybišką programos vykdymą ir jos tobulinimą.